

Protestantse
Kerk

Vindplaats van
geloof, hoop en liefde

Haalbare missie

Plannen maken
en evalueren

Haalbare missie: Plannen maken en evalueren

Wat fijn dat jij dit programma leidt over het maken, uitvoeren en evalueren van een haalbaar plan bij je missie. We adviseren je - als je dat nog niet gedaan hebt - eerst te kijken hoe de leermodules en lesprogramma's precies zijn opgebouwd. Je kunt hiervoor een video bekijken of de beschrijving lezen. Je vindt deze informatie op de website lerenpionieren.nl. Er is daar ook nog ander materiaal te vinden. De handleiding die je nu voor je hebt, loodst je door het programma. De teksten bij de werkvormen zijn geschreven alsof jij al in gesprek bent met je team, want jullie doorlopen samen dit programma.

In dit programma kun je steeds kiezen voor een werkvorm die gericht is op beginnende teams of een werkvorm die gericht is op teams die al een tijdje onderweg zijn.

Kies op basis van de informatie in deze handleiding per onderdeel de werkvorm die het beste bij jullie past; in totaal selecteer je dus vier werkvormen. Maak deze keuze van tevoren en niet pas tijdens de bijeenkomst. Download daarna de powerpoint. Haal de werkvormen die jullie niet gebruiken uit de presentatie, pas eventueel dingen aan als je dat wilt of voeg toe wat je zelf wilt aanvullen. Bij sommige werkvormen moet vooraf, naast de powerpoint, nog meer materiaal worden verzameld. Dit is aangegeven in deze handleiding. Dan kunnen jullie aan de slag.

Wij wensen jullie veel plezier en inspiratie toe!

Team ondersteuning proefplekken

Bij de cover: Een beeld voor de proefplek is de windbuggy die een weg aflegt; de pioniersreis. De buggy wordt gedragen door drie dubbelbandige wielen. Aan de voorkant zit het stuurwiel. Dit staat voor een *duidelijke richting*. Hierbij horen de thema's 'gedeeld leiderschap' en 'haalbare missie'.

Haalbare missie - Plannen maken en evalueren

Overzicht van het basisprogramma

Programmaonderdeel	Tijdpad	Titel	
	Oriëntatie 1	0-20 minuten	Leren van samen formuleren
	Oriëntatie 2	0-20 minuten	Leren van samen evalueren
	Kompas 1	20-40 minuten	Op pioniersreis met Paulus en Timoteüs
	Kompas 2	20-40 minuten	Een stap terug voor een betere sprong
	Reisgids 1	40-70 minuten	Een plan opstellen
	Reisgids 2	40-70 minuten	Kort cyclisch werken
	Route 1	70-90 minuten	Een plan verder uitwerken
	Route 2	70-90 minuten	Kort cyclisch werken toepassen

Tips

- Houd de tijd in de gaten: zo kort mogelijk, maar voel ook aan wat nodig is.
- Wees steeds gericht op jullie eigen praktijk - hoe is wat je in dit programma leert en doet relevant voor jullie situatie?
- Maak actiepunten en vervolgafspraken steeds zo concreet mogelijk.

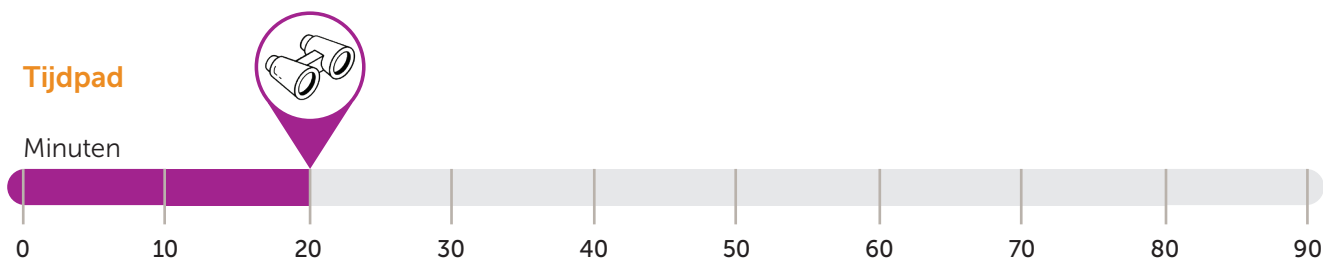
Oriëntatie

Oriëntatie 1 - Leren van samen formuleren

Doel van de werkvorm

We kijken terug op hoe we samen een missie voor onze proefplek hebben geformuleerd en ontdekken wat we van dat proces hebben geleerd. (Deze werkvorm is bedoeld voor teams die aan het begin van hun pioniersreis staan of die een nieuwe fase in gaan.)

Tijdpad

Benodigheden

- een groot vel papier en een stift
- post-its en pennen

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

In het basisprogramma bij de module hebben we samen een missie voor onze proefplek geformuleerd of onze missie aangescherpt. In deze werkvorm kijken we samen terug op onze ervaringen in het nadenken over en (her)formuleren van onze missie. Wat kunnen we daarvan leren voor het samen maken van concrete en haalbare plannen bij onze missie?

Opdracht en bespreking 1-20 minuten

1. Op een groot vel papier schrijven we: *Samen onze missie formuleren*. We halen in tweetallen ervaringen op bij het formuleren of verder aanscherpen van onze missie.
2. We schrijven ieder voor zich in kernwoorden op post-its onze gedachten hierbij op. Het gaat hierbij vooral om het proces: hoe kwamen we tot een gezamenlijke formulering van onze missie? Hulpvragen hiervoor zijn:
  - *Hoe hebben we het aangepakt?*
  - *Wat ging daarin goed?*
  - *Wat zijn we vergeten?*
  - *Welke leerpunten zijn van belang als we gezamenlijk een plan opstellen?*De beschreven post-its plakken we op het grote vel papier.
3. We ordenen de post-its. Wat bij elkaar hoort of vergelijkbaar is, plakken we bij elkaar. Zijn er opvallende thema's te benoemen?
4. Wat zijn de belangrijkste lessen die we trekken uit onze ervaringen? We schrijven deze lessen ook op het grote vel papier. Dit kunnen we gebruiken bij Reisgids 1, waar we de stap zetten van missie formuleren naar plan opstellen.

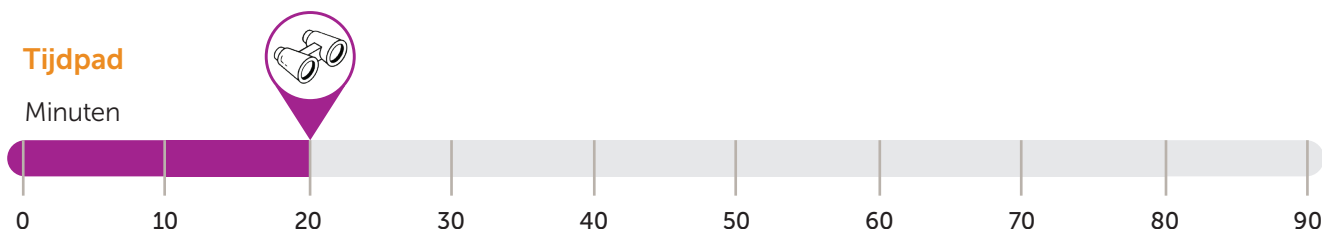
Oriëntatie 2 - Leren van samen evalueren

Doel van de werkvorm

We kijken terug op hoe we uitgevoerde plannen hebben geëvalueerd en wat we daarvan hebben geleerd over evalueren. *(Deze werkvorm is bedoeld voor teams die al een tijdje onderweg zijn met hun pioniersreis en die kunnen terugkijken op uitgevoerde plannen.)*

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- een groot vel papier en een stiftpen
- post-its en pennen

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

We zijn al een tijdje onderweg als proefplek en hebben ervaring opgedaan met het maken, uitvoeren, evalueren en bijstellen van plannen. In deze werkvorm kijken we terug op ervaringen met het evalueren van uitgevoerde plannen. Wat kunnen we daarvan leren voor een doorgaand proces van plannen maken en evalueren?

Opdracht en bespreking 1-20 minuten

1. Op een groot vel papier schrijven we: *Samen onze plannen evalueren*. We delen in tweetallen ervaringen met het evalueren van uitgevoerde plannen.
2. Ieder voor zich schrijven we in kernwoorden op post-its onze gedachten op over hoe wij omgaan met het evalueren van wat we doen. Hulpvragen hiervoor zijn:
  - Plannen wij standaard een evaluatie in na de uitvoering van onze plannen?
    - Zo nee, waarom niet? Denken we daar niet aan? Vinden we het niet belangrijk? Of is er een andere reden waarom we niet evalueren?
    - Zo ja, hoe hebben we het evalueren aangepakt? Hebben we de deelnemers erbij betrokken? Heeft het evalueren ons iets geleerd? Wat moeten we voortaan anders doen in hoe we evalueren?De beschreven post-its plakken we op het grote vel papier.
3. We ordenen de post-its. Wat bij elkaar hoort of vergelijkbaar is, plakken we bij elkaar. Wat zijn de belangrijkste lessen die we trekken uit onze ervaringen met evalueren? We schrijven deze lessen op een groot vel papier. Dit kunnen we gebruiken bij Reisgids 2, waar het gaat over kort cyclisch werken en daarmee blijven evalueren.

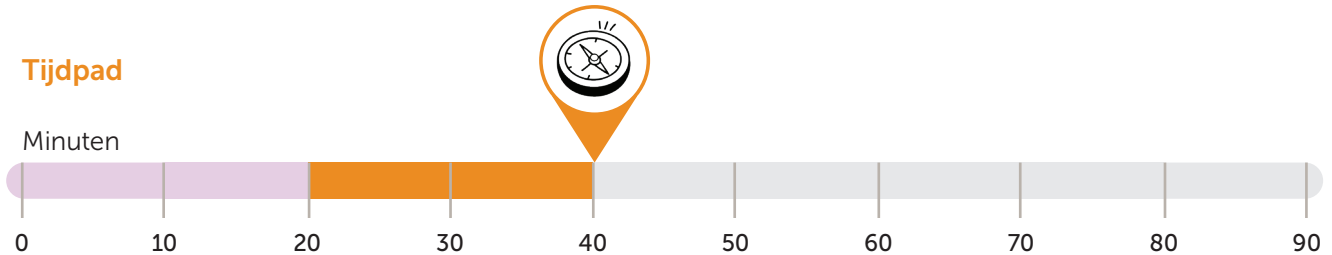
Kompas

Kompas 1 - Op pioniersreis met Paulus en Timoteüs

Doel van de werkvorm

We laten ons inspireren door een pioniersreis van Paulus en Timoteüs in de Bijbel. Daarbij letten we vooral op hoe zij omgingen met het maken en bijstellen van plannen.

Tijdpad

Benodigheden

- voor alle teamleden een werkblad 'Met Paulus en Timoteüs op pioniersreis' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- pennen voor elk teamlid
- een groot vel papier en een stift

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Tijdens zijn pioniersreis komt Paulus in Lystra, waar hij Timoteüs ontmoet. Vanuit Lystra reizen ze samen verder. Ze hebben een plan en een bestemming. Toch verandert dit een aantal keren tijdens de reis. Na een gebed van toewijding lezen we dit verhaal in Handelingen 16:1-10.

Toewijding 1-2 minuten

We richten ons op God door samen het onderstaande gebed te bidden of door een kort gebed in eigen woorden uit te spreken.

*Goede God,
Wij maken plannen om onze missie ten uitvoer te brengen.
Maar we weten ook dat onze plannen zullen falen als U daarin niet betrokken bent.
En we weten ook dat er geen kaarsrechte weg naar ons doel zal zijn, dat er onderweg obstakels zijn
waardoor we onze plannen moeten bijstellen.
Geef dat we daarin ontvankelijk zijn en blijven voor de weg die uw Geest wijst.
En inspireer ons daarbij met uw Woord.
Amen*

Opdrachten en bespreking **2-20 minuten**

1. We lezen het bijbelgedeelte van het werkblad, om beurten een vers.
2. We lezen de tekst ieder voor zich nog een keer in stilte. We onderstrepen die woorden of zinnen die ons raken of opvallen.
3. We delen met elkaar wat ons geraakt heeft in de tekst.
4. Als we kijken naar vers 6-10, wat valt dan op? Ervaren we dit 'bijstellen van plannen' ook bij onze proefplek?

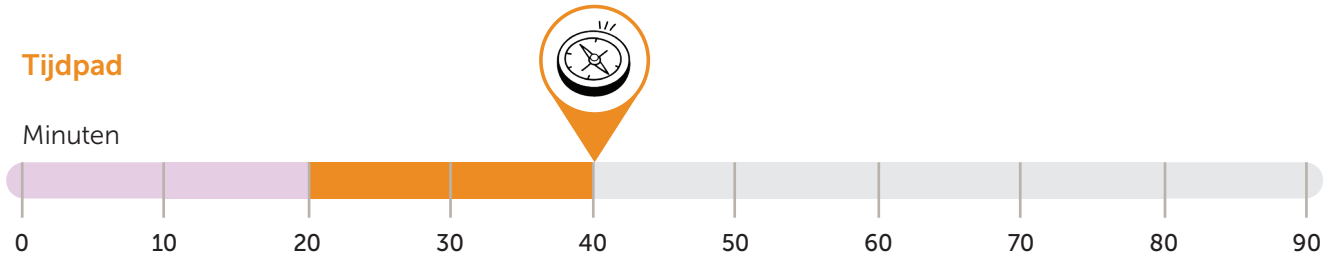

Kompas 2 - Een stap terug voor een betere sprong

Doel van de werkvorm

We laten ons inspireren door het verhaal van een kloostergemeenschap die een nieuwe koers moest bepalen en die deze reis als een spiritueel proces heeft afgelegd.

Tijdpad

Benodigheden

- een apparaat om [deze video](#) af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte eventueel een beamer en een geluidsbox
- voor elk teamlid een werkblad 'met de monniken naar Schiermonnikoog' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

In dit onderdeel van het programma oriënteren we ons op het verhaal van een kloostergemeenschap die een ingrijpende overgang heeft gemaakt naar een nieuwe plek waar nieuwe plannen gemaakt werden, die ook weer moesten worden bijgesteld.

Toewijding 1-2 minuten

We richten ons op God door samen het onderstaande gebed te bidden of door een kort gebed in eigen woorden uit te spreken.

Trouwe God,

Wij maken plannen om onze missie ten uitvoer te brengen.

Maar we weten ook dat onze plannen zullen falen als U daarin niet betrokken bent.

En we weten ook dat er geen kaarsrechte weg naar ons doel zal zijn, dat er onderweg obstakels zijn waardoor we onze plannen moeten bijstellen.

Geef dat we daarin ontvankelijk zijn en blijven voor de weg die uw Geest wijst.

Amen

Opdrachten en bespreking 2-20 minuten

1. Iemand leest het verhaal van de monniken op Schiermonnikoog op het werkblad voor. Halverwege het verhaal wordt een videofragment vertoond.
2. Wat valt ons op in dit verhaal of raakt ons als het gaat om hoe de monniken omgaan met een plan maken en moeten bijstellen? Welke rol speelt geloof of geestelijke onderscheiding hierbij, is onze indruk?
3. We delen met elkaar persoonlijke voorbeelden van situaties waarin onze plannen doorkruist werden en moesten worden bijgesteld, voordat ze konden worden uitgevoerd. Welke rol speelde ons geloof in onze omgang met deze situaties?

Reisgids

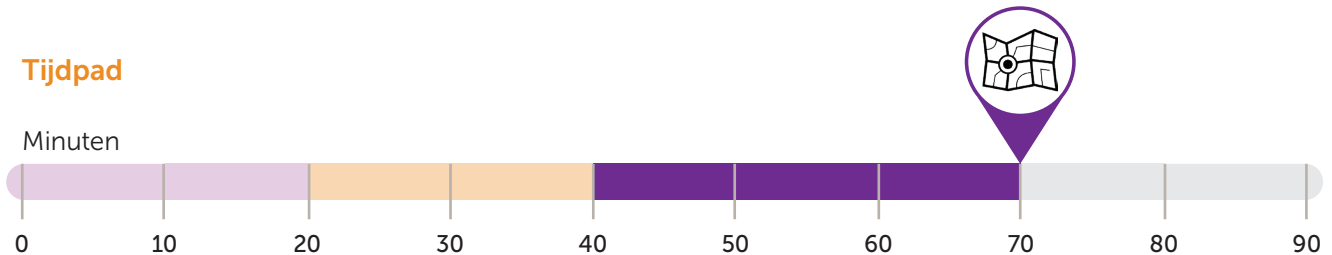

Reisgids 1 - Een plan opstellen

Doel van de werkvorm

Aan de hand van een video en de opbrengst van Oriëntatie 1 oefenen we met het formuleren van doelen en het opstellen van een plan.

Tijdpad

(of combineer het onderdeel Reisgids met Route en laat de tijd doorlopen tot 90 minuten)

Benodigheden

- de reisgidsvideo en een apparaat om deze af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte eventueel een beamer en een geluidsbox
- eventueel de tekst van de video (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- de opbrengst van Oriëntatie 1
- voor elk teamlid - of geprojecteerd in de presentatie - het werkblad 'Actieplan' (te vinden in 'Overige bijlagen' en in de powerpointpresentatie)
- grote vellen papier en een stif

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

In deze Reisgids kijken we naar het proces van aannames doen, doelen formuleren en plannen maken. We maken daarbij gebruik van wat we ontdekt hebben bij Oriëntatie 1 en van de bouwstenen voor het maken van een plan die genoemd werden in de video.

Video 1-9 minuten

We bekijken samen een video waarin onder andere de theorie over het maken van plannen bij een missie wordt geïntroduceerd. Tijdens het kijken kunnen we opschrijven wat we belangrijk vinden om vast te houden. De tekst van de video staat in het document 'Overige bijlagen' op de website.

Doel kiezen 9-15 minuten

1. In de video ging het over aannames en doelen. Wat denken we dat wij de komende tijd moeten doen? Waarom denken we dat? Wie en wat willen we daarmee bereiken?
2. Voor welke volgende stap in onze missie willen wij een concreet plan opstellen? Dit kan een enkele activiteit zijn of een breder plan voor de komende 100 dagen.
3. Kies tenminste één concreet doel om nu samen uit te werken. Bijvoorbeeld iets als 'de buurt opfleuren door tien fleurige plantenbakken te plaatsen voor Pasen'.

Plan maken 15-25 minuten

We stellen samen een plan op bij het door ons gekozen doel. Hierbij maken we gebruik van bouwstenen die in de video zijn genoemd: benodigdheden (materialen en financiën), taakverdeling (wie doet wat) en tijdpad (wanneer moet wat klaar zijn).

We kunnen hierbij ook gebruikmaken van het werkblad 'Actieplan'. Daarin staat een beginnetje bij het voorbeeld dat in de video werd genoemd.

Bespreken van de oefening 25-30 minuten

Wat hebben we van deze oefening geleerd en hoe gaan we daarmee verder? Deze punten nemen we mee naar het volgende programmaonderdeel, Route 1.

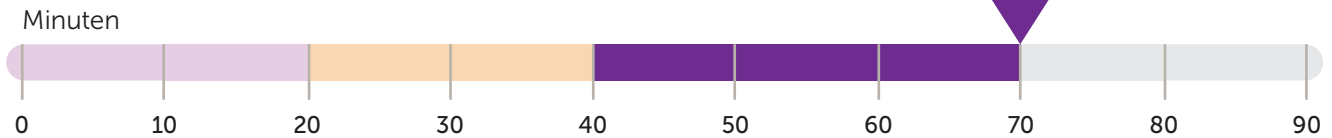

Reisgids 2 - Kort cyclisch werken

Doel van de werkvorm

Aan de hand van een video en de opbrengst van Oriëntatie 1 ontdekken we hoe we tijdens het pionieren meer kunnen vormgeven aan een kort cyclisch proces van aannames doen, doelen stellen, plannen maken, uitvoeren, evalueren, bijstellen, enzovoort.

Tijdpad

Benodigdheden

- de reisgidsvideo en een apparaat om deze af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte eventueel een beamer en een geluidsbox
- eventueel de tekst van de video (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- de opbrengst van Oriëntatie 2
- grote vellen papier en een stift

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

In deze Reisgids ontdekken we hoe we bij onze proefplek kunnen vormgeven aan een kort cyclisch proces van aannames, doelen stellen en op basis daarvan plannen maken, deze uitvoeren, evalueren, bijstellen, enzovoort. We maken daarbij gebruik van wat we ontdekt hebben bij Oriëntatie 2 en van een model uit de wereld van innovatie.

Video 1-9 minuten

We bekijken samen een video waarin onder andere de theorie over kort cyclisch werken rond een missie wordt geïntroduceerd. Tijdens het kijken kunnen we opschrijven wat we belangrijk vinden om vast te houden. De tekst van de video staat in het document 'Overige bijlagen' op de website.

Inleiding en casus kiezen 9-10 minuten

In de video werd een model geïntroduceerd voor kort cyclisch werken. Dit model bestaat uit vier stappen: *aanname*, *experiment*, *meten*, *leren*. We kiezen een activiteit die we bij onze proefplek hebben uitgevoerd en gaan dit model daarop toepassen.

Bespreking van de casus **10-30 minuten**

1. Hebben we van tevoren nagedacht over de doelgroep voor deze activiteit en over de behoeften van deze groep? Wat was onze *aanname* daarover? We schrijven aandachtspunten vanuit het gesprek op een groot vel papier.
2. Was onze activiteit bedoeld als een eenmalig *experiment* of hebben we een plan gemaakt met een veel langere looptijd? Als dat laatste het geval is, wat was onze afweging om het zo aan te pakken? We noteren weer de aandachtspunten.
3. Hebben we tijdens of na de activiteit iets *gemeten* bij de deelnemers, bijvoorbeeld door het stellen van evaluatievragen? Weten we hoe de deelnemers deze activiteit hebben ervaren en gewaardeerd? We noteren de aandachtspunten en betrekken daarbij de opbrengst van Oriëntatie 2.
4. Hebben we iets kunnen *leren* van de vorige stap? Zo ja, wat betekent dat voor onze aanname over de doelgroep en voor toekomstige activiteiten daarvoor? We noteren de aandachtspunten en betrekken daarbij de opbrengst van Oriëntatie 2.

We nemen onze aantekeningen mee naar het volgende programmaonderdeel, Route 2.

Route

Route 1 - Een plan verder uitwerken

Doel van de werkvorm

We bespreken de opbrengst van Reisgids 1 en maken afspraken om een vervolg te geven aan onze conclusies. *(Als ons plan bij Reisgids meer was dan alleen een oefening, kunnen we er ook voor kiezen om de tijd voor dit onderdeel te gebruiken om het plan verder af te ronden en daar concrete afspraken bij te maken.)*

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- aantekeningen die gemaakt zijn bij Reisgids 1
- een extra vel om vervolgafspraken op vast te leggen of de tool voor het bepalen van een vervolgroute (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding **0-10 minuten**

Bij Reisgids 1 hebben we geoefend met het opstellen van een actieplan of we hebben gewerkt aan een plan waar we de komende tijd echt mee aan de slag gaan. Als we geoefend hebben en daaruit lessen hebben getrokken, dan bespreken we nu hoe we die geleerde lessen de komende tijd concreet in praktijk gaan brengen. Als we gewerkt hebben aan een plan dat we de komende tijd echt gaan uitvoeren, dan ronden we dat nu af door er concrete vervolgafspraken over te maken.

Borging **10-20 minuten**

We maken onze vervolgafspraken zo concreet mogelijk en schrijven deze op. De tabel voor het bepalen van een vervolgroute kan ons hierbij helpen.

Route 2 - Kort cyclisch werken toepassen

Doel van de werkvorm

We bespreken de opbrengst van Reisgids 2 en maken afspraken om een vervolg te geven aan onze conclusies.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- de aantekeningen met aandachtspunten uit Reisgids 2
- een extra vel om vervolgsafspraken op vast te leggen of de tool voor het bepalen van een vervolgroute (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Bij Reisgids 2 hebben we besproken hoe we meer vorm kunnen geven aan een kort cyclisch proces van aannames, doelen stellen, plannen maken, uitvoeren, evalueren, bijstellen, enzovoort. Nu gaan we bedenken wat we de komende tijd concreet gaan doen met één of enkele van onze conclusies.

Bespreking 1-10 minuten

Als we kijken naar onze conclusies, wat vraagt dan om aandacht en prioriteit en welke concrete afspraken voor vervolgstappen maken we daarover? We beperken ons voor nu tot één of enkele dingen.

Borging 10-20 minuten

We maken onze vervolgsafspraken zo concreet mogelijk en schrijven deze op. De tool voor het bepalen van een vervolgroute kan ons hierbij helpen.

Ter afsluiting

We hebben het verdiepingsprogramma afgerond over plannen maken en evalueren met het oog op een haalbare missie. Door middel van verschillende werkvormen zijn aandachtspunten duidelijk geworden voor onze proefplek. Nu is het tijd om aan de slag te gaan met vervolgspraken die we gemaakt hebben. We gaan (verder) vormgeven aan onze missie, op een manier die past bij ons en die aansluit bij de mensen in onze omgeving.

Na het verdiepingsprogramma kunnen we ook (nog een keer) het basisprogramma volgen. Hierin gaat het over het (her)formuleren of aanscherpen van je missie. Verder is of wordt er een verdiepend artikel geschreven bij dit thema en wellicht volgt er later nog meer materiaal.

Het kan ook zijn dat we eerst een ander kernthema willen oppakken. Het totale overzicht van leermodules, lesprogramma's en andere vormen van ondersteuning voor proefplekken kunnen we vinden op lerenpionieren.nl.

**Protestantse
Kerk**

**Protestantse Kerk in Nederland
in samenwerking met partners**

Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

(030) 880 18 80

info@protestantsekerk.nl

protestantsekerk.nl

lerenpionieren.nl/samenwerkingspartners

© december 2024

